

Det kongelige Fornyings- og administrasjonsdepartement

PM 2009-04

Endringer i bestemmelser om ferie

Dato: 23.02.2009

Til: Statsforvaltningen og Riksrevisjonen

Gjelder: Statens personalhåndbok pkt. [9.16](#) og [11.2](#)

Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) viser til PM [2001-01](#) vedrørende sentral særavtale om ferie for statstjenestemenn og de endringer som er gjort i ferieloven med virkning fra 1. januar 2009.

Med bakgrunn i endringene i ferieloven er det forhandlet frem endringer i den sentrale særavtale om ferie for statstjenestemenn. Fornyings- og administrasjonsdepartementet gir i denne personalmeldingen en orientering om endringene i ferieloven og nevnte særavtale.

1. Endringer i ferieloven

Med virkning fra 1. januar 2009 er ferieloven endret på enkelte punkter. De viktigste av disse omtales nedenfor.

Ferieloven § 5 nr. 1 (Den alminnelige feriefritid)

Arbeidsgivers plikt til å sørge for at arbeidstaker avvikler ferie er presisert. I tillegg er det tatt inn i loven en ny bestemmelse som understreker at også arbeidstakere har plikt til å avvikle feriefritiden hvert år, jf. likevel ferieloven § 5 nr. 5, § 7 nr. 3 første ledd og § 9 nr. 1 og 2 (se disse). Ferielovens virkedagsbegrep er videreført i denne bestemmelsen. Som virkedager regnes alle dager som ikke er søndager eller lovbestemte helge- eller høytidsdager. Det vil si at også lørdager regnes som virkedager i likhet med andre dager som arbeidstakeren har fri etter sin arbeidstidsordning.

Ferieloven § 5 nr. 2 (Ekstraferie for arbeidstakere over 60 år)

Tidligere hadde arbeidstakere som fyller 60 år innen 1. september i ferieåret rett til ekstraferie på 6 virkedager. Bestemmelsen er nå endret slik at alle som fyller 60 år i løpet av ferieåret får rett til ekstraferie.

Ferieloven § 7 nr. 3 (Forskuddsferie og overføring av feriedager)

Det er tatt inn en begrensning i ferieloven når det gjelder adgangen til skriftlig å avtale avvikling av forskuddsferie på inntil 12 virkedager. Vi viser her til særavtalen pkt. 1.

I tillegg er det tatt inn i loven en ny regel om overføring av ferie, som i strid med ferielovens bestemmelser ikke er avviklet innenfor ferieåret. Departementet vil minne om

at både arbeidsgiver og arbeidstaker har plikt til å sørge for at ferien avvikles i løpet av ferieåret. Bestemmelsen i ferieloven § 7 nr. 3 andre ledd regulerer virkningen av at denne plikten ikke er overholdt. Dersom manglende avvikling av ferie skyldes manglende opptjening av feriepenger, og arbeidstaker av denne grunn ikke ønsker å avvikle ferien (ferieloven § 5 nr. 5), vil dette ikke være i strid med lovens bestemmelser. Dette vil for eksempel gjelde arbeidstakere uten full opptjening av feriepenger (pga tiltredelsestidspunkt eller varig økning i stillingsprosent) og arbeidstakere over 60 år der 6G ikke fullt ut kompenserer lønnsbortfallet under ferien. I slike tilfeller skal det ikke skje noen overføring av ferie. For arbeidstakere som ikke har avviklet ferie på grunn av sykdom eller foreldrepermisjoner er gjeldende rett videreført. Det vil si at dersom ferie ikke er avviklet av de nevnte årsaker og ferien heller ikke er overført til neste ferieår, strykes feriefritiden, men det skal utbetales lønn (feriepenger) etter ferieårets utløp, se særavtalen pkt. 6. For arbeidstakere som ikke har avviklet ferie av andre grunner, blir feriefritiden overført til det påfølgende ferieår. Hvis manglende ferieavvikling skyldes arbeidsgiver kan arbeidstaker i tillegg kreve erstatning etter ferieloven § 14. Fornyings- og administrasjonsdepartementet vil derfor understreke viktigheten av at statlige arbeidsgivere sørger for at all feriefritid blir avviklet i løpet av ferieåret, med mindre sykdom eller foreldrepermisjoner er til hinder for dette. Arbeidstakerne må også gjøres oppmerksom på plikten til å avvikle all ferie i løpet av året. Da ferieloven er endret med virkning fra 1. januar 2009, vil de endrede bestemmelsene om overføring av ferie først komme til anvendelse ved årsskiftet 2009 - 2010.

Adgangen til skriftlig å avtale feriefritid overført til neste ferieår, med hjemmel i ferieloven § 7 nr. 3 første ledd, er videreført i loven, selv om det heretter må antas å være et begrenset behov for denne bestemmelsen. Det må imidlertid understrekes, at obligatorisk overføring av ferie med hjemmel i § 7 nr. 3 andre ledd regulerer et rettsbrudd, i motsetning til skriftlig avtale om overføring av ferie. Også arbeidstakers rett til å kreve feriefritid overført til neste ferieår der hvor hel arbeidsuførhet har medført at feriefritid ikke er avviklet i løpet av ferieåret, med hjemmel i § 9 nr. 1 tredje ledd, er videreført.

Ferieloven § 11 nr. 2 (Feriepenger for ikke avviklet ferie)

Som det fremgår av omtalen til ferieloven § 7 nr. 3 ovenfor, er den tidligere adgangen til å få manglende avviklet ferie økonomisk kompensert, nå begrenset til de tilfeller der dette skyldes sykdom/foreldrepermisjoner. I andre tilfeller blir altså feriefritiden overført til neste ferieår, forutsatt at det dreier seg om "ferie med lønn".

2. Endringer i sentral særavtale om ferie for statstjenestemenn

Som en følge av endringene i ferieloven har staten ved Fornyings- og administrasjonsdepartementet på den ene side og LO Stat, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Stat, Akademikerne og Unio på den annen side blitt enige om enkelte,

mindre endringer i den sentrale særavtalen om ferie for statstjenestemenn. Den reviderte avtalen er gitt virkning fra 1. januar 2009.

De viktigste endringene er knyttet til bestemmelsene i ferieloven § 7 nr. 3 andre ledd om forskuddsferie og overføring av feriedager. Det er nå innført en maksimalgrense for forskuddsferie på 12 virkedager. Reglene om overføring av ferie til neste ferieår og utbetaling av lønn (feriepenge) for ikke avviklet ferie er også endret, se ovenfor i pkt. 1. Vi vil spesielt nevne at statlige virksomheter skal inngå skriftlig avtale om avvikling av forskuddsferie til det påfølgende ferieår. Dette kan maksimalt omfatte 12 virkedager. Som tidligere kan det i staten ikke avtales avvikling av forskuddsferie ut over feriefritid som det er opptjent feriepenge til på det tidspunkt forskuddsferie avvikles. I tillegg skal det inngås skriftlig avtale om overføring av ferie til neste ferieår. Dette kan maksimalt omfatte 12 virkedager av lovfestet ferie. I tillegg kommer skriftlig avtale om overføring av ferie til neste ferieår etter hovedtariffavtalen pkt. 6 nr. 10. Det kan ikke lenger avtales overføring av ferie uten lønn.

Partene er enige om at den avtalefestede ferien (hovedtariffavtalen pkt. 6 nr. 10) skal behandles likt med lovfestet ferie, med hensyn til overføring av ferie til neste ferieår og eventuell utbetaling av feriepenge (lønn), jf. ferieloven § 9 nr. 1 og 2 og § 11 nr. 2. Det vil si at også for avtalefestet ferie gjelder at feriedager som ikke er avviklet og heller ikke er overført til neste ferieår med hjemmel i ferieloven eller hovedtariffavtalen pkt. 6 nr. 10, som hovedregel automatisk blir overført til neste ferieår. Feriedager som ikke er avviklet (eller overført til neste ferieår) på grunn av sykdom eller foreldrepermisjoner skal det utbetales lønn for, sammen med februarlønnen, slik som tidligere. Samtidig blir da selve feriefritiden strøket.

Vi viser ellers til Statens personalhåndbok pkt. 9.16.

Etter fullmakt

Siri Røine
Statens personaldirektør

Bernhard A. Caspari
avdelingsdirektør

Saksbehandlere:

Espen Gaard, tf. 22 24 48 33

Thormod Narum, tf. 22 24 48 22

Reidun Slåen, tf. 22 24 48 23